

02 АНИЦА САВИЋ РЕБАЦ
Цена сопственог пута03 ЏЕЈМС ЏОЈС
Потрага за идеалном
несаницом05 ЕКСТРЕМНО ИНТИМНО
(Не)савршена слика
женског тела07 Уметници и БИГЗ
Слога кућу гради

КУЛТУРА УМЕТНОСТ НАУКА

Век Стевана Крагујевића

Теме фото-материјала
Легата Стевана Крагујевића
 су разноврсне. Значајан
 сегмент односи се
 на маршала Тита,
 интересантни су кадрови
 настали приликом снимања
 познатих ТВ емисија
 у студију у Кошутњаку,
 као и снимци Београда,
 често прављени у пролазу,
 на путу од стана
 породице Крагујевић
 до редакције „Политике”,
 који су објављивани
 у „Политикој” рубрици
 „У слици и речи”

ПРОФЕСИЈА
ФОТО-РЕПОРТЕР

Rадован Џукић*

Ове године обележавају се два значајна јубилеја истакнутог југословенског и српског фото-репортера и фото-уметника Стевана Крагујевића – 100 година од рођења и 20 година откако нас је напустио. Фотографијом је почeo да се бавио још као четраестогодишњак, учени занат у родној Сенти код Мартина Ронаја и Данила Јакшића. Први послератни

радни ангажmani у Београду били су му у Дирекцији за информације при Председништву СФРЈ и Танјуту, али најдубљи траг оставио је радећи у редакцији Политике, од 1953. до пензионисања 1982. године, као foto-репортер и уредник фотографије.

Својим богатим делом Крагујевић је сачинио јединствену документарну хронологију о развоју Југославије, сведочећи као foto-репортер о свим значајним догађајима из политике, културе, уметности и спорта. Акредитацију за Савезну скupштину Југославије добио је 1949. године, која му је продужена и након пензионисања. Поред скupштинских заседања практико је паrtиских конгреса, првомајске параде и обележавања Дане младости, али и многоbrojne догађаје од спољнополитичког значаја, као што су биле посете страних државника Београду и Југославији. Објективом свог апаратра бележио је и свакодневицу око себе, посебно у Београду, где је живео, али и у родној Сенти. Документовао је драматику студенских протеста 1968. године и природне катастрофе, попут земљотреса, поплава и снјежних мећава.

Грађани из Сенте

Током деценија бављења репортерским послом имао је прилику да портретиши многе славне личности. Поред маршала Тита, фотографисао је бројне државнике који су посешивали тадашњу Југославију (Нехру, Насер, Индира Ганди, Хрушчов, краљица Елизабета Друга), истакнуте фигуре из света науке, књижевности

и филма (Нил Армстронг, Марио дел Монако, Боби Фишер, Лоренс Оливје, Жерар Филип, Ив Монтан, Елизабет Тейлор, Орсон Велс, Јул Бринер), као и југословенске књижевнике, музичаре, глумце, сликаре и спортисте (Иво Андрић, Бранко Ђопић, Десанка Максимовић, Добротица Ђосић, Јован Јовићић, Лазар Вујаклић, Драгољуб Шекуларац, Радивоје Корадић). Значајан део материјала односи се на културни живот Београда и Југославије, међу којима су снимци позоришних представа и филмских премијера, глумаца и певача, музејских изложби. Интересантни су кадрови настали приликом снимања познатих ТВ емисија и серија у студију у Кошутњаку, као и читав низ портрета певача из шездесетих и седамдесетих година 20. века. Снимци Београда и његових становника, често прављени у пролазу, на путу од стана породице Крагујевић до редакције Политике, објављивани су у Политикој рубрици „У слици и речи“. Ове фотографије анонимних људи, старица и деце, носе значајан печат уметничког и представљају вредно сведочанство о животу главног града у периоду социјалистичке Југославије, о пројектима и традиционалном и модерном.

Слично се може рећи и за обимну foto-документацију Сенте. Портрети грађана и породичне фотографије, као и снимци главних градских обележја и градске жите кукачице Тисе, чине праву foto-хронику овог града, која се као студија случаја може применити и у објашњавању далеко ширих токова. Коначно, легат садржи и велики број приватних сним-активности у Југославији, попут пријема страних државника, путовања по земљи, прославе Дане младости и излагала у Народној скupштини. Потом су из фрагмената из политичког живота СФРЈ и СР Југославије: заседања Савезне и Републичке скupштине, политички скупови, митингови деведесетих година и портрети политичких актера. Значајан део материјала односи се на културни живот Београда и Југославије, међу којима су снимци позоришних представа и филмских премијера, глумаца и певача, музејских изложби. Интересантни су кадрови настали приликом снимања познатих ТВ емисија и серија у студију у Кошутњаку, као и читав низ портрета певача из шездесетих и седамдесетих година 20. века. Снимци Београда и његових становника, често прављени у пролазу, на путу од стана породице Крагујевић до редакције Политике, објављивани су у Политикој рубрици „У слици и речи“. Ове фотографије анонимних људи, старица и деце, носе значајан печат уметничког и представљају вредно сведочанство о животу главног града у периоду социјалистичке Југославије, о пројектима и традиционалном и модерном.

Слично се може рећи и за обимну foto-документацију Сенте. Портрети грађана и породичне фотографије, као и снимци главних градских обележја и градске жите кукачице Тисе, чине праву foto-хронику овог града, која се као студија случаја може применити и у објашњавању далеко ширих токова. Коначно, легат садржи и велики број приватних снимака, самог Стевана Крагујевића, његове супруге Лепосаве (спикерке Радио Београда) и ћерке Татјане, познате песнице. Ту су забележени моменти из њихових живота, породична путовања, пријатељи и родбина, који су значајни за породичну историју и у ширем смислу као приказ приватног живота у епосу.

Монографија у плану

Поред негатива и фотографија Легат Стевана Крагујевића чине тродимензионални предмети и оригинална документација. Овај материјал, с једне стране, у служби је директног сведочанства о личности фотографа и његовог професионалног живота, док с друге посредно говори о различitim аспектима живота у социјалистичкој Југославији и, као такав, представља значајан додатак фонду Музеја Југославије. У првој групи најистакнутије место заузимају лична документа, уговори о професионалном ангажману, награде и признања, поклон-сатови, foto-апарати и опрема и неки предмети у вези с радом у Политици, попут клишеа за штампу и пропагандног материјала. Поред тога, ту је илустративан материјал богатог сведочанственог потенцијала, на пример изузетно очувана колекција позивница на различите друштвено-политичке и културне догађаје у периоду од краја четрдесетих до краја осамдесетих година, које је Крагујевић професионално практико, као и колекција његових репортерских легитимација и пропусница.

Наставак на другој страни

Наставак са прве стране

Један број предмета посредније говори о професији foto-репортера, попут одевних предмета и аксесоара, кравата, манжети, шешира, или и поклона од установа и појединачца које је Крагујевић добио. У другој групи су предмети који су више сведочанство временска и земље у којој је Крагујевић живео и стварао. Између остalog, ту су његове колекције разгледница, дописница, пригодних коверата, значака и сатова, предмети из домаћинства и успомене на путовања.

Ови предмети нису нај директније повезани с професионалном делатношћу Стевана Крагујевића, која је и главни разлог формирања легата, али су значајна садржинска допуна фонду музеја и представљају вредно сведочанство о животу у Југославији.

Избор предмета и документа који сведоче о репортерској професији Стевана Крагујевића, као и селекција његових снимака већ се могу видети на сталној поставци Музеја Југославије под називом „Музејска лабораторија“. Посредством данас све присутних друштвених мрежа, музеј комуницира велики број Крагујевићевих снимака различитим поводима, чинећи их и на начин блиским и млађим генерацијама.

У години када обележавамо јубилеје Стевана Крагујевића осећамо посебну одговорност да додатно промовишемо његово дело, па је у плану и издавање монографије у сарадњи с његовом ћерком Тањом. Поред тога, захваљујући Визуелном архиву Југославије, новој веб-бази музејских foto-колекција, значајан део фотографа легата биће трајно видљив на светској мрежи. На овај начин ће изузетно богата фотографска колекција, детаљно и стручно обрађена, бити представљена као веома значајан сегмент највећег фотографског фонда у нашим музејима и стављена на увид стручној и широј јавности. Оваквим приступом обезбедићемо „нови живот“ вредне баштине и трајно је легитимисати као драгоцен vizuelни извор за потпуније сагледавање наше прошлости у бурном 20. веку.

*Виши кустос Музеја Југославије

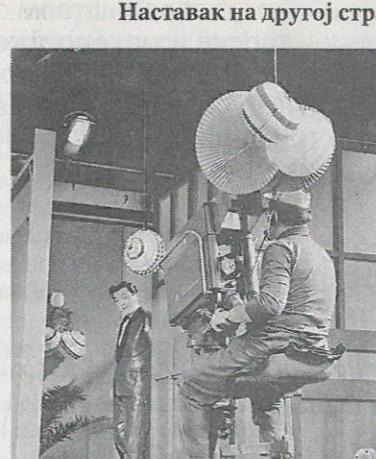
Јул Бринер и Силва Кошћина на премијери „Битке на Неретви“, Сарајево, 1969.

Акцијент на Теразијама, Београд, шездесете године 20. века

Пар под кишобраном, Београд, шездесете године 20. века

Боžидар Марјановић на снимању програма за дочек 1964.

Радови на обнови Народне скупштине, педесете године 20. века

Студентски протести у Београду, јун 1968.
Фотографије из Легата Стевана Крагујевића, Музеј Југославије

Књижара у Сенти, крајем четрдесетих година 20. века

Стеван Крагујевић
Фото лична архива